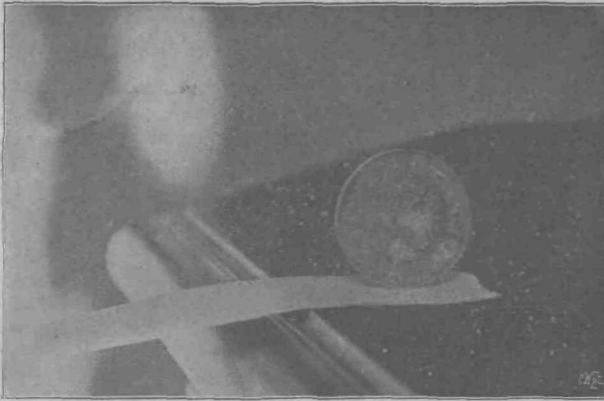

Listje in cvetje.

Koristna zabava.

(III. Vztrajnost.)

1. Kdo bi mogel odrezek papirja prav na lahno potegniti izpod srebrnjaka, petače, ne da bi denar padel ali ušel po mizi? Poizkusimo. Položi na rob mize, kakor vidiš na

Štev. 20.

Štev. 21.

sliki (št. 20), odrezek papirja, na papir postavi podolgem krono ali goldinar ali še kaj večjega. Potem pa reci tovarišem ali bratcu ali sestrici, naj potegne papir izpod denarja, da se denar ne premakne. Če ne vedo te umetnosti, se bodo najbrže zastoj mučili. Eden morda bo prav počasi izpodmikal papir, drugi bo poizkušal hitreje, pa skoro gotovo se bo denar vselej zatrketal po mizi ali pa padel. Posrečil pa se bode poizkus tako-le: Kolikor mogoče hitro udari s prstom po koncu papirja, ki sega čez rob mize, kolikor hitreje, toliko bolje, in denar bo ostal nepremično miren. Sličen poizkus se ti bo posrečil, če deneš na konec prsta majhen košček papirja, nanj pa kak kovani denar. Izpodbij papirček, ki bo odletel, denar pa ostal na prstu, če boš roko prav mirno držal.

2. Kaj pa kaže druga slika (št. 21)? Na prvi pogled nekaj silno nevarnega. Na dveh stolihi stojita dva kozarca, ki nosita tanko leseno palico, katera ima v obeh koncih zatakneni bucki, ki jo vzdržujeta na kozarcih. Kaj bo zdaj? Pa se vendar ne bo kaj pobilo? Po-

bíti se ne sme nič, saj bi ne bilo prav škode delati, in „Vrtec“ kaj takega ne sme učiti. Torej nič hudega ne bo. Nastavi tako, kakor vidiš na sliki, dva kozarca ali dve stari steklenici, počez položi tanko palico iz k r h k e g a l e s a, ko si prej v konca palice zasadil

bucki, s katerima naj sloni na kozarcih. Kaj ne, ko bi se kdo nerodno zadel ob te priprave, bi vse prevrnil in kozarca pobil. Ti pa ne tako, marveč z močno palico udari prav krepko in hitro po sredi palice, ki sloni na kozarcih. Kaj se bo zgodilo? Palica se bo ondi, kjer si jo udaril, prelomila in padla na tla, kozarca pa bosta ostala na mestu. Če boš dobro zadel, se ti bo vse čudilo.

Kaj je naravni vzrok tega poizkusoma? Po naravnem zakonu vztrajnosti vsako telo, če je mirno, ostane mirno, če se giblje, bi se gibalo dalje, ako ne pride zunanja sila ali ovira, ki bi izpremenila to stanje. Natančneje se o tem uči v fiziki. Tako je tudi pri teh dveh poizkusih. Ko udariš prav hitro na papir pod denarjem, ta sila ne doseže še denarja, zato ostane miren, kakor je bil. In ko udariš po palici močno in hitro, tudi delovanje te sile ne seže do koncev palice in ne do kozarcev, zato ostaneta nepoškodovana.

Iz zaklada naših pregovorov.

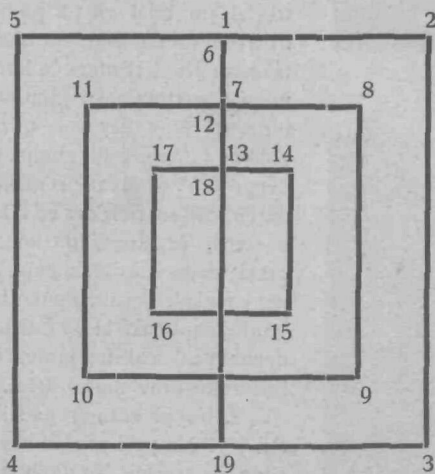
60. Čim slabše kolo, tem bolj škriplje.

Nekaj zelo neprijetnega je po potih in cestah, ako kola škripljejo ali cvilijo. Pa tudi sramotno je za voznika, če vozi s takim izzivajočim vozom. Med narodom so že nastale raznovrstne zabavljice. Med drugim pravijo, da škripajoča kola naznanjajo gospodarjevo uboštvo, ker milo vzdihujejo: „Tri leta nismo klali — tri leta nismo klali — tri leta nismo klali...“ S tem hočejo povedati, da nimajo sala ali druge maščobe pri hiši, da bi namazali kola.

Zgodi se pa tudi semtertja, da cvilijo taka kolesa, ki se jim večkrat primaže, če so namreč preveč oglojena ali slabo narejena. Tudi taka ima v mislih vaš pregovor. In če vpoštevamo tudi to, ga bomo vedeli še bolje uporabljati.

Komu bomo ponagajali z njim? V obče, mislim, da takim, ki radi gostokrat in veliko govore, pa malo vedó in razumejo; posebej pa onim, ki ne znajo ničesar potrpeti, marveč vedno godrnjajo ter radi razkladajo svoje križe in težave vsakomur, ki jih hoče poslušati; onim zabavljajem, ki ne pusté ljudi pri miru, marveč jim vse napake razštejejo in obgodrnjajo; onim sitnežem, ki se radi prepirajo in so skregani skoro z vsemi, ki se imenujejo njih sosede. Skratka: leseno škripajoče kolo ne more biti simbol plemenitosti in modrosti.

Rešitev naloge št. 7.

Prav so rešili: Vrečko Franc, dijak, in Vrečko Zdenka v Celju; Gobec Regina in Rajštar Milka, Scheligo Irma in Confidenti Marija, stud. paed., Podpečan Amalija v Mariboru; Springer Bogomir, mladenič v Mirni peči; Marinko J., Mici, Zofi, Rozka in Amalja na Dobrovi pri Ljubljani; Doller Pavla in Polak

Jozefa: Gertman Kristina, učenka III. razreda v Pristavi; Sikošek Maks, učenek II. razreda v Podsredi; Lorber Betka, učenka V. razreda, Sv. Ilj v Slov. goricah.

Novi listi in knjige.

Kosi Anton: **Letni časi**. Spevoigra. Dvo- in triglasni zbori s samospevi, dvospevi ter z deklamacijami, uravnani za spremljevanje na glasovirju ali harmoniju. Založil izdajatelj v Središču na Štajarskem. Cena 3 K 20 vin. — Besedilo deklamacijam in vsa druga pojasnila, ki so potrebna za uspešno prizoritev „Letnih časov“, najdeš v posebni brošurici z naslovom **Besedilo spevoigri „Letni časi“**. Cena izvodu 24 vin. — Tri reči združuje to novo delo marljivega g. pisatelja v prelepo svrhu, da bi se ljuba mladina (pa tudi preprosto ljudstvo) veselila in blažila po lepo ubranem petju, po mični godbi in živahnem deklamovanju. Uspeh ob takem prirejanju mladinskih veselic je tem bolj zagotovljen, ako nastopajo udeleženci res kot igralci primerno oblečeni, razpostavljeni itd. Ako se kje spevoigra ponavlja, se lahko posamezne reči tudi nadomeščajo z novimi. Bodi tudi ta publikacija toplo priporočena vzgojiteljem in mladino ljubom.

„Vrtec“ izhaja 1. dne vsacega meseca in stoji s prilogo vred za vse leto 5 K 20 h, za pol leta 2 K 60 h — Uredništvo in upravništvo sv. Petra cesta št. 78, v Ljubljani.

Izdaje društvo „Pripraviški dom“. — Urejuje Ant. Kržič. — Tiska Katoliška Tiskarna v Ljubljani.